

Prediking over Zondag 4 vraag: 9

Tegen God aangelopen

Zondag 4 vraag 9

Vraag 9: Doet dan God de mens niet onrecht, dat Hij in Zijn wet van hem eist, wat hij niet doen kan?

Antwoord: Neen Hij; want God heeft de mens alzo geschapen, dat hij dat kon doen; maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen, door het ingeven des duivels en door moedwillige ongehoorzaamheid, van deze gaven beroofd.

Liturgie

Psalm 86:3

Psalm 86:6

Schriftlezing: Romeinen 5:12-21

Psalm 85:1, 2, 3, 4

Psalm 40:1

Psalm 145:6

Gemeente,

In de vorige zondagsafdeling is de schepping naar Gods beeld en gelijkenis aan de orde geweest. Wij zagen dat het beeld Gods een aftekening en omlijning is. Dat beeld is het waarmerk, het stempel van Gods kant op de mens, waardoor die wezenlijk op zijn Schepper lijkt. We zagen uitvoerig *waarin* hij op zijn Schepper leek.

Ten slotte kwam de vraag aan de orde of de mens niet op de een of andere wijze verantwoordelijk voor zijn weg en werk zou zijn. Er is gezegd dat, wat de omvang der zonde betreft, het menselijke geslacht alzo verdorven is dat niemand het Koninkrijk Gods binnen zal gaan, tenzij hij wederom geboren wordt.

Wat onze verantwoordelijkheid betreft, is er nog heel wat blijven zitten. Heel scherp wordt in Zondag 4 gevraagd of God de mens dan geen onrecht doet als Hij in Zijn heilige wet van hem vraagt wat hij niet *kán* doen. Het is duidelijk dat er beleden is dat wij onbekwaam zijn tot enig goed en geschikt, geneigd, tot elke vorm van kwaad. Vanmiddag komt dus de *schuld* van de zonde aan de orde. De vorige keer de *omvang*, nu de schuld van de zonde en de volgende keer de *straf* op de zonde.

We willen uitvoeriger bij de schuld van de zonde stilstaan, omdat het begrip, de gedachte schuld in de maatschappij en in alle levensverbanden hoe langer hoe meer uitslijt.

We willen dus een poging doen om de schuld van de zonde te peilen. Dat onderwijs is niet naar onze smaak, want tegelijkertijd met de zonde is de vijandschap in de wereld gekomen. Zodra een mens, *de* mens, in de zonde viel, werd hij een vijand van God. Hij kan niet meer goed over God zijn Schepper denken, spreken en handelen. Het vlees onderwerpt zich niet aan de wet Gods. Vandaar dat hier het vlees aan het woord is. De vraag wordt weliswaar door een gelovige gesteld, maar die is in zichzelf gezien ook vlees. Alle vragen die in het hart van de mens leven, leven ook in het hart van de kinderen Gods. Nu wordt er uit het vlees zo'n vraag omhoog gepeuterd. Die vraag zit bij u en die zit bij mij: 'Doet dan God de mens niet onrecht?'

In de eerste plaats moet er klaarheid zijn over het recht. Als wij het over het recht hebben, hebben we het meestal over het burgerlijk recht. We hebben niet voor niets een grondwet en er zijn niet voor niets organische wetten, burgerlijke wetten waar de rechter de hand aan moet houden. Dat is een goede zaak. Maar hier hebben we licht te verschaffen over de *bron* en de *oorsprong* van het recht. Als er in de Bijbel sprake is van het recht, is dat altijd een recht dat zijn oorsprong in God heeft. Recht dat door God gesteld wordt en dat door God gehandhaafd wordt. Terwijl God Zichzelf aan elke vorm van beoordeling door u en mij onttrekt. Daar moeten we even bij stil blijven staan, want het is een hele mond vol. In de eerste plaats heeft God het recht uit Zichzelf voortgebracht. In de tweede plaats stelt Hij dat recht voor uw en mijn ogen. En in de derde plaats handhaaft Hij dat recht.

Aangezien een mens niet voor één gat te vangen is en altijd bezig is om zichzelf te handhaven, is het ons voor alle dingen nodig de majesteit en de hoogheid van het Goddelijk recht voor ogen te stellen. En vooral dat God Zelf onttrokken is aan het recht. Dat betekent niet dat Hij, vreselijk om te zeggen, een tiran is. Dat betekent niet dat Hij willekeurig is. Dat het bij Hem vandaag zus uitvalt en morgen zo. O nee, dat helemaal niet. Het wil zeggen wat in een oud gezegde is vertolkt, dat God geen rekenschap geeft van Zijn daden. Dát vinden wij zo ergerniswekkend. Er zitten hier nogal wat mensen die al vaak in hun leven geschreeuwd hebben vanuit de grootste ellende van hun leven: 'Waarom?' Toegepast op de schuld der zonde, zouden wij de vraag graag omkeren. Dat niet *wij* verantwoording hebben af te leggen aan God, de Bron van het recht, maar dat *God* aan ons verklaart hoe dat in elkaar zit.

De Heere God *kán* geen onrecht doen. U zult zeggen: 'Dat is een vooronderstelling.' Dat is het ook. Maar het is er wel een uit het waarachtige geloof. Wij kunnen immers over God en Goddelijke zaken met ons natuurlijk verstand niet wezenlijk en indringend spreken, omdat ons verstand verduisterd is door de zonde. Dat belijden wij! Dat betekent in dit geval dat al het recht uit zijn voegen is gelicht voor onze menselijke begrippen. Dat is een harde zaak voor ons. Het recht rust in God! Hij stelt ons onder verbanden. Wij mensen willen overal inspraak in hebben. Dat zit in de lucht, dat weet u. Maar dat wij bij de vaststelling van het Goddelijke recht geen inspraak hebben, dat is de mens van alle eeuwen, en zéker de moderne mens, een ergernis. U ook! God stelt het recht én Hij handhaaft het recht. Dat laatste bewaren wij voor de volgende keer, als wij het hebben over de straf der zonde. God stélt het recht. Nu zijn er inderdaad rechten op aarde. Dat zijn geschónken rechten. God blijft met Zijn recht niet hoog in de lucht zweven, Hij komt tot ons met Zijn recht in Zijn Woord. Hij geeft ook in de burgerlijke regering rechten en plichten. De hele samenleving is, als het goed is, op de Goddelijke rechten gebouwd. Want zodra die samenleving gebouwd wordt op de helft plus één, is dat de verworden democratie in vele gevallen. Zodra de samenleving gebouwd wordt op de vlottende normen van de denkwijze van de mensen, zien wij een zondvloed van kwaad, zoals ook in deze tijd.

Het is meer dan ooit tijd dat er een reveil ontstaat, niet alleen in de kerken, maar ook een reveil in de politieke partijen en in het Nederlandse volk in het algemeen. Zodat we eindelijk verlost worden van deze humaniserende en humanistische gedachten, die weliswaar vlak en goed liggen en lekker vallen in de harten van mensen, maar vloeken en strijden met de gerechtigheid Gods. Ook de samenleving drijft alleen op het recht dat God ons stelt. Als de Heere God het recht stelt, wie anders zou dan het recht hebben om ons de wet te stellen? Er zijn heel wat mensen in Nederland die denken dat ze dat recht wel hebben. En toch ... het moet worden toegegeven: Wanneer God niet de Bron van het recht is, waar zou de ene mens de moed vandaan halen om de andere mens een opdracht te geven? Dat ligt er helemaal in. Maar het gaat nu in het bijzonder over het Evangelie. Dat Evangelie, het complete Woord van God, zegt dat God van ons vraagt in Zijn liefdeswet te zijn en te blijven in de richting van God en de naaste. Daarover straks meer.

De vorige keer is er met grote droefheid in het hart geconstateerd dat wij onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Daar hoort ons hart, ons verstand een onredelijkheid in. En het Woord Gods is op dit punt inderdaad onredelijk. Dat wil zeggen: Het strookt niet met uw en mijn rede. Het strookt niet met ons denkvermogen. Het strookt niet met al onze gedachtesgangen, maar het kruist die. Vandaar dat een mens niet alleen in zijn hart tot God bekeerd en gekruisigd dient te worden, maar ook in zijn verstand.

Daar ligt opnieuw een knelpunt. Ook voor de gang van zaken in deze tijd. Want de religie kan op allerlei manieren gerationaliseerd worden. Ze kan doodgepraat worden met ons verstand. Dat kan op een bevindelijke manier. Dan zegt de mens alleen maar: 'Zo zal het moeten wezen' en hij gaat over tot de orde van de dag. Dat kan ook op de manier van de Schriftkritiek. Dan dagen ook vandaag mannen van naam het Woord van God voor de vierschaar van de Schriftkritiek. Wat zij met hun uitgebreide verstand niet glad kunnen krijgen, de oneffenheden in de Schrift, moet maar verwijderd worden. Of de Schriften moeten anders verklaard worden. Zeker ook op dit punt. Dit is haast een toetssteen in de kerkgeschiedenis. Daar zijn mensen op dit punt tegen elkaar aangelopen. En bovenal tegen God aan. Nu is het Evangelie niet *onredelijk*, alsof God onredelijk zou zijn, maar het Evangelie is *bovenredelijk*. Net zo hoog als de hemel is boven de aarde, zo ver strekken Gods gedachten zich uit boven onze gedachten. Dat hebben wij wel te bedenken. Ook bij de behandeling van deze zondagsafdelingen die, ook in de gereformeerde theologie, vaak gerationaliseerd zijn tot een stelsel dat kloppend gemaakt is. Als we dat doen, zeggen we: 'Ziezo, het klopt. We weten het weer en we gaan naar huis.' Dat is een ramp. Want, zoals gezegd, God geeft geen verantwoording van Zijn daden. Wij mogen het gehele Woord Gods, van Genesis tot Openbaring, vol eerbied naspreken onder de inroeping van de Heilige Geest, Die ons verstand verlicht.

Het is een zware taak God God te laten in elke weg van het leven. Ik weet niet of u dat geleerd hebt in elke gang die Hij met u gaat, God God te laten. Hem niet in de rede vallen, maar Hem uit laten spreken; u door Hem laten gezeggen. De catechismus is dus geen gesloten systeem, dat sluit en klopt als een bus, maar het is een geloofsstuk, waarin door middel van vraag en antwoord dingen uit de mens worden losgemaakt en op tafel gelegd. We hebben de prediking daarvan nodig. Dat indringende appel van God uit, die beschuldigende macht van Zijn heilige wet; ook het vrijsprekende oordeel van Zijn heilig Evangelie. Daarom moeten we de kerkdiensten nooit verlagen tot discussiegroepen. Er is nog nooit een mens in een gesprek bekeerd. Dat bent u toch met me eens? Het behaagt God door de prediking van het heilig Evangelie, ook naar zijn beschuldigende kant in Zijn heilige wet, mensen in het hart te grijpen. Het Evangelie wordt dus niet bij u en mij op tafel gelegd om daarover te discussiëren. Om te zeggen: 'Jij kijkt er zus tegenaan en jij kijkt er zo tegenaan en we hebben allemaal een tiende of de helft of een derde van de waarheid.' Maar het Evangelie is één geheel! Met al de scherpe spietsen die eraan zijn én met al zijn vertroostende kanten. Dat wil niet zeggen dat wij niet over de waarheid Gods mogen spreken en die niet na mogen spreken. Integendeel! Maar wel dat wij het af moeten leren dat wij menen dat in de plaats van de prediking iets zou moeten komen op het gespreksniveau. 'In gesprek met ...' is een dwaasheid, 'omdat het God behaagt door de prediking zalig te maken die geloven' (1 Kor. 1:21): niet die *praten*, maar die *geloven*. Dat staat midden in de actualiteit van deze tijd. Daarom mogen wij de zondaar niet met rust laten, maar wij moeten hem voor God stellen.

Als wij dus naar de vraag kijken of God de mens geen onrecht doet, dan is dat Bijbels gezien een onwettige vraag. Want het geloof gaat ervan uit dat God geen onrecht kán doen. Misschien hebt u dat zelf wel eens in de doorleving van uw ziel, in de meest verschrikkelijke dalen van uw leven gezegd. Toen het geloof doorbrak en toen u nergens enige verklaring zag, maar u als een kind toevertrouwde aan God. Toen zei u: 'En toch doet de Heere geen onrecht!' Kijk, om dát geloof gaat het. Dan mag het geloof niet altijd even krachtig werkzaam zijn, maar dát geloof is hier aan het Woord. Dat geloof dat Job in zijn ziel had, toen hij zei: 'Zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen' (Job 13:15)?

Gods rechtvaardigheid. Het woord *rechtvaardigheid* betekent lang niet altijd *straf*. In het overgrote deel van de gevallen in het Oude en Nieuwe Testament betekent gerechtigheid goedgunstigheid, trouw in het verbond en pleitgrond voor allen die de Heere vrezen. Maar, het betekent ook, en dat wordt tegenwoordig veel vergeten met de kritiek op de oude betekenis, dat God Zijn toorn uitzendt over zondaren.

Het woord gerechtigheid betekent dus in de eerste plaats goedgunstigheid, verbondstrouw. In die zin pleiten de dichters in de Psalmen in de eerste plaats op Gods rechtvaardigheid. Wij zeggen wel: 'Mensen, wat doen jullie? Waar hebben jullie het over?' De psalmdichters verstaan dat Gods gerechtigheid in de eerste plaats verbondstrouw is. Trouw aan Zijn eenmaal gegeven Woord. Hoor maar: 'Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht aan degenen die Uw Naam beminnen' (Ps. 119:132). Maar dat betekent niet dat het woord rechtvaardigheid niet tegelijkertijd zou kunnen betekenen dat God Zijn toorn uitgiet. Niet alleen buiten het verbond, over de heidenen, maar ook binnen het verbond, over allen die Zijn Naam niet vrezen. Dat is wel terdege het geval.

Nu vraagt God dus van de mens wat hij niet doen kan. Bij ons geldt: Wie geeft wat hij heeft, is waard dat hij leeft. We zeggen wel eens tegen elkaar: 'Als het er niet inzit, dan kan het er ook niet uitkomen.' Dáár trapt het Evangelie ons op onze eksterogen en zegt: 'Vriend, dat is onder mensen wellicht waar, maar voor God is dat een grote goddeloosheid.' Is het niet een aangrijpende zaak, dat God ons aansprakelijk stelt voor datgene wat het menselijke geslacht, vertegenwoordigd in die ene persoon, heeft gedaan? God *blijft* eisen. Wij zijn weliswaar van ons standpunt gevallen. Wij zijn uit onze stand gevallen. Wij zijn uit onze staat gevallen. Maar dat wil niet zeggen dat God gevallen is. Als u buigt, ik weet niet in welke richting, wil dat nog niet zeggen dat God met u mee moet buigen. God is blijven staan waar Hij stond. Niet als een starre, willoze God, maar als een levende God. En nu is een mens zo dwaas dat hij bij God, Zijn Schepper, vandaan is gelopen en dat hij valse kennis heeft gekregen door het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Hij heeft daardoor *bedorven* kennis gekregen. Als we dat één keer geleerd hebben in onze ziel, dan hebben we het afgeleerd God tegen te spreken.

God is blijven staan. Dat is Zijn recht. En wij zijn weggelopen. Dat is ons onrecht. Het is een aangrijpende zaak die hier aan de orde komt. Want God stelt toch geen onredelijk eisen als Hij vraagt dat wij blijven in het geloof, in de liefde, in de levenswet tot God en de naaste? Integendeel. U zult zeggen, dat is allemaal goed en wel, dat geldt wel voor Adam, maar niet voor ons. Dat is een volgende ergernis. De eerste is dat wij het hebben af te leren om over God menselijk te denken. De tweede ergernis is dat wij het hebben af te leren om de Heere God, met eerbied gesproken, op de vingers te tikken wanneer Hij verbanden in de Bijbel legt. Bijvoorbeeld het verband tussen Adam en zijn nageslacht. Dat verband is op het ogenblik een hoogst aangevochten punt. Adam verdwijnt in de nevelen van de mythologie of de legenden. Of er wordt in allerlei werken verklaard, en dat vreet overal door, dat Adam toch echt geen historisch bestaan heeft geleid. In dat geval wordt hij gemaakt tot *Elckerlijc*. Dat wil zeggen: Ieder mens is Adam. Zoals Adam bij God wegliep, lopen wij ook bij God vandaan. Dat is tot op zekere hoogte waar, maar daarmee is het verband dat God gelegd heeft tussen Adam en zijn nageslacht nog niet doorsneden.

Als u aan mij vraagt: 'Waar halen wij die kennis vandaan?' Dan zeg ik: 'Uit de Schrift, uit de openbaring!' Dit zal mijn verstand mij nooit leren. Mijn hart heeft er een afschuw van. Maar mag God nog verbanden leggen waar Hij wil? Mag Hij in die ene mens ook zijn gehele nageslacht begrijpen, zoals Hij in Jezus Christus ook alle mensen begrepen heeft die in Hem geloven? Hier gaat de twist ten diepste over in al de kerken en in ons eigen hart, over de vrijmacht Gods. Of God vrij is het verband te leggen zoals het Hem behaagt. En naar de afspraak die Hij met Adam gemaakt had, niet alleen hem in het verderf te laten storten bij de overtreding, maar ook zijn nageslacht.

Die twist moeten we niet op de spits drijven. In het bijzonder als wij met onze kinderen handelen op zondagsscholen of in verenigingsverbanden en waar al niet meer. Adam heeft in de Schrift zo'n stevige positie, dat men hem noch aan de universiteiten, noch aan de Vrije Universiteit, noch in Kampen weg kan redeneren uit de Bijbel. Dat hebben mensen al jaren en eeuwen geprobeerd, maar het zal nooit lukken. God heeft hem zo stevig geplaatst in de Heilige Schrift, dat wij met het radeermes moeten werken om hem te laten verdwijnen. Daarin staat Gods Woord krachtig en sterk. Anderzijds moeten wij in de omgang met onze kinderen behoedzaam spreken, gemeente, ook over hun afkomst. Want wij hebben ook de pedagogische weg te gaan, die de catechismus allerminst versmaadt. Dat betekent dat wij een klein kind niet gaan aanspreken op Adam, maar op de zonde van die vriendjes, die bijvoorbeeld niet van een suikerpop af kunnen blijven. Op die zonde, waarin een kind ook aan te spreken valt. Waardoor het ongehoorzaam is aan vader en moeder.

Wanneer God bij u en mij aan de ontdekking van onze zonden begint, begint Hij dan bij de zonde van Adam? Dat kan, maar dat is de regel niet. Maar Hij begint ons, via de kennisweg die Hij ons leert gaan, te bepalen bij onze eigen zonden, onze driften. Bij onze diefstallen, bij onze noem-maar-op. Het kan zelfs in een bepaalde fase in ons leven zijn, dat het lijkt alsof er maar één zonde is en dat God zegt: 'Vriend, Ik kom tot jou spreken over die heel zere plek in je hart of Ik kom nooit in je hart.' Maar dat wil niet zeggen dat we er dan zijn. Want zoals er in de diepten van de Godskennis oneindige hoogten, breedten en lengten zijn, zo zijn er ook in de zondekennis oneindige diepten. Daarvan wordt wel eens gezegd: 'Graaf dieper mensenkind en gij zult meer gruwelen vinden.' Na een leven in de vreze Gods te hebben doorgebracht en een verschrikkelijke val te hebben meegemaakt, kan de erkentenis er gekomen zijn dat hij in zonden ontvangen en geboren is. Dat heeft hij altijd wel geweten, maar nu doorleeft hij dat.

Dus als u aan mij vraagt naar de kennisweg, naar de bevindelijke weg, dan zeg ik: 'God begint bij u en mij bij de zonden van onze teen- en vingertoppen en ga zo maar door. Daar begint Hij de vinger bij te leggen. Maar dat doet aan het feit dat wij in Adam begrepen zijn niets af.' De vraag: Hoe leren wij dat persoonlijk? is een andere vraag dan: Hoe rekent God ons in Adam? Dat laatste is thans aan de orde. Genesis 3 zegt: 'Zo en zo kwam de zonde in de wereld.' Genesis 4 zegt: 'Kaïn sloeg Abel dood. Zo werkte de zonde door in de wereld.' Genesis 5, 6, 7 en 8 zeggen: 'Het werd zo erg, dat God alleen maar een grote schoonmaak kon houden, de Zondvloed.'

Nu gaat het erom dat wij het verband zien dat God stelt, waardoor Hij vanuit Adam het hele menselijke geslacht als één dode telt, het menselijke geslacht als een massa van verlorenen waardeert. Het gaat erom dat wij dat met een schreiend hart bijvallen en dat wij nooit – en denk dan maar weer aan dat verdorven verstand – de conclusie trekken: dus zijn wij niet verantwoordelijk! Integendeel, als in Ezechiëls dagen de mensen zeggen: Ja, 'onze vaders hebben onrijpe druiven gegeten en de tanden van de kinderen zijn stomp geworden' (Ez. 18:2) dan zou je dat in onze dagen kunnen vertalen met wat je in allerlei geschriften tegenkomt: 'De vorige generatie, eventueel generaties, heeft (hebben) ons met zo'n misselijke, akelige (om maar geen andere woorden te gebruiken), met zo'n misselijke en akelige wereld opgescheept dat wij met de brokken zitten.' Als die klacht ook in Ezechiëls dagen wordt gehoord, dan zegt de Heere tegen Ezechiël: 'Mensenkind, ga naar ze toe en zeg tot hen: "De ziel die zondigt die zal sterven. De zoon zal niet dragen de ongerechtigheid van de vader"' (Ez. 18:20). Zoals een zeer bekende oudvader eens zei op de kansel tegen zijn gemeente: 'U gaat niet in de eerste plaats om de zonde van Adam verloren, maar om uw eigen zonden. Die hebben uiteraard een achtergrond.'

Kijk, dat was een Bijbels geluid. Dat hebben wij ook nodig. Als die mensen dus zeggen: 'Onze tanden zijn stomp geworden; wij zitten met de rommel' – vergeef mij het woord –, dan zegt God: 'O dwaze mens, een ieder zal sterven om zijn eigen zonde.' Dat wil zeggen: In het verband waarin we in Adam begrepen zijn, handhaaft God, tot het laatste punt toe, de menselijke verantwoordelijkheid. Nu zijn we in het paradijs machtig veel kwijtgeraakt. Daarover straks. Maar weet u wat we er in ieder geval uit meegenomen hebben? Onze verantwoordelijkheid! Dat kan geen water van de zee en geen boek van redeneerkunsten uit onze ziel wissen. Wij zijn verantwoordelijk voor onszelf én voor de verbanden waarin we leven én voor de samenleving!

Nu is het ons zo verkondigd dat het leggen van een verband tussen Adam en zijn nageslacht een zuivere, openbare daad van God is. Dat zou nooit in óns hart opkomen. Dat noemen wij erfzonde. Daar ga ik nu niet breed op in. We hebben er de vorige keer over gesproken dat erfzonde bestaat in *erfschuld* die op onze rekening overgeschreven wordt, als op een bankrekening, maar dan met rode letters, en *erfsmet*. Dat laatste is de corruptie, dat is het bederf dat ons en onze kinderen heeft aangetast. Als wij dan vragen: 'Is dat daarmee verklaard?', dan zeggen we: 'Nee, maar dat wordt in het geloof verstaan.' Kom maar eens een mens tegen die tegen Gods Woord en tegen God Zelf aanloopt. Al zijn hoogten, vooral in zijn verstand en hart, worden geslecht. Hij wordt een klein mens. Hij heeft het niet meer over Adam, maar over zichzelf. Hij komt bij zijn eigen schuld terecht, zodat wij inderdaad kunnen zeggen: 'Adams zonden vinden wij in onszelf.' We kunnen dat op niemand of niets afwentelen, maar de Heere God gaat álmaar dieper met ons. Zo diep, dat wij ons leven lang daarin geoefend worden.

Nu laat Paulus in Romeinen 5 de samenhang tussen Adam en zijn nageslacht zien in verband met Christus en Zijn nageslacht. Tussen twee haakjes mag en moet natuurlijk worden opgemerkt, en dat zeg ik tegen de jongens op de scholen: 'Wanneer Adam in de mist verdwijnt, dan kunnen je leraren, eventueel je predikanten of wie dan ook, wel zeggen dat wij vasthouden aan de historiciteit van Christus, maar dat is natuurlijk een kwestie van tijd.' Bij de modernen en de vrijzinnigen in de negentiende eeuw is het precies zo begonnen. Eerst verdween Adam in de mist. Daarna verdween ook de opstanding van Christus in de mist. Dat is vandaag de dag ook aan de gang. Zeer bedekt soms, maar ook erg brutaal, want een nieuwe golf van vrijzinnigheid spoelt over de kerken, in een andere gedaante, veel gevaarlijker. We moeten er goed aan denken, dat wanneer Adam een *leermodel* zou zijn, zoals iemand leerde, u weet dat wel, of een aanloopje voor Paulus om Christus' heerlijkheid in het licht te stellen, dan is dat met de Schrift in de hand te weerleggen. Zeer duidelijk, zeer indringend. Maar dat neemt niet weg dat Adam wél in dienst staat van Christus. Het is de bedoeling van de apostel om met behulp van Adam de overvloed van de genade in Romeinen 5 te verklaren. Daartoe moet Adam dienst doen met heel zijn hebben en houden en met heel zijn nageslacht. Hij heeft de zonde in de wereld gebracht en door de zonde de dood en de dood is tot alle mensen doorgedrongen.

Maar de overvloed van genade vanuit de Heere Jezus Christus is nog veel, véél groter. Zo groot, dat die geen grenzen kent. Adam en de velen, Christus en de velen. Ze staan tegenover elkaar. Adam is een schaduw, een type van Hem Die komen zou, de Christus. Hoe ontroerd Paulus ook is door de *verschrikkingen* die Adam over zijn nageslacht heeft teweeggebracht, zijn ziel is nog meer verrukt over de *overvloed der genadegaven* die vanuit Christus over Zijn kerk gaat. U ook? Bent u meer weg van de overvloed der genade dan van de verschrikking van de schuld? Hoewel die schuld zo groot is, dat Augustinus toen hij dat begon te doorleven, zei: 'Mea culpa, mea culpa maior, mea culpa maxima.' Dat is: Mijn schuld, mijn grote schuld, mijn zeer grote schuld. Maar dan in het aangezicht van Hem Die zou komen én gekomen is. Daardoor bezieet Paulus de genade nooit op zichzelf, maar in het licht van de ontdekking. Zo wordt alle gerechtigheid weggesneden bij de mens en zo wordt de Heere Jezus Christus ontdekt.

De zonde is er mede door het ingeven van de duivel. Want, dat weten wij, de duivel heeft de mens en zijn vrouw betoverd. En de mens heeft zich laten begoochelen: 'en door moedwillige ongehoorzaamheid'. *Moedwillige*, daar staan we ontroerd bij stil. Vrijwillig en moedwillig bij God vandaan gelopen, van God weggegaan en daarmee ook onder de macht van de zonde gekomen. Daardoor is er sprake van een schuldige onmacht. Zodra wij aan de onmacht toe zijn, hebben wij het niet over levenloosheid, maar over een actief verzet tegen God. De onmacht van de zondaar is omgolfd door de vijandschap. De *onmacht* van de zondaar is omgeven door zijn *onwil*. En in die radeloze verlorenheid liggen wij van afkomst. Dat wordt ons tot onze verootmoediging gepreekt. Juist voor de kinderen Gods, die weten hoe groot hun zonden en ellenden zijn. Althans voor degenen die op Gods leerschool gekomen zijn. Die weten hoe zij van al hun zonden en ellende verlost worden en hoe ze er God voor zullen dankbaar zijn.

Dit is een onderricht voor de levende Kerk Gods, maar niet minder ook voor allen die Gods Naam nog niet kennen. Die ontroerend diepe val, met al zijn verschrikkelijke gevolgen, voor onszelf en voor onze kinderen! Hebben wij de schuld der zonde leren eigenen? Hebben we geleerd dat we de zonde niet langer van ons konden afpraten, maar dat we de zonde naar ons toehaalden in de zin van *mijn schuld*? Als u dat nog nooit ontdekt hebt, dan mag u heden ontdekken dat God nog achter u aanzit. Dat Hij nog bemoeienis met u maakt, want het is pure genade dat u deze prediking van uw diepe val wordt meegegeven. Dat is een puur genadegeschenk, omdat de Heere daardoor u achterna wil gaan en wil zeggen: 'Vriend, moet dat nou? Moet dat nu langer zo?' Laten we eerlijk zijn: *God* heeft niet gedeserteerd, maar *wij* hebben gedeserteerd. Het is toch moeilijk te verwachten dat de koningin in eigen persoon achter deserteurs uit het Nederlandse leger aan gaat met de bedoeling hen, als ze hun schuld belijden, koninklijk pardon te geven? Dat zou de spuigaten uit lopen. Maar wat in menselijke verhoudingen belachelijk is, is in de God-menselijke verhouding pure ernst, op u gericht! Op óns gericht, ook op de jongens en meisjes die daar echt moeilijkheden mee hebben. God heeft niet gedeserteerd, maar wij!

Bovendien loopt Hij ons achterna en Hij doet dat in een vorm waaruit blijkt dat Hij nog hoop geeft. Want als God Zijn levende woorden bij de Sinai gaat herhalen, zet Hij daarboven: 'Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb' (Ex. 20:2, Deut. 5:6). En dán pas zegt Hij: 'Gij zult' en: 'gij zult niet'. De wet staat in de prediking van het Evangelie in het raam van het verbond. Niet alleen van de eis, dat ook, maar ook van de belofte. Aan de Sinai vonkt het en bliksemt het. Onder vreselijke donderslagen daalt de wet Gods naar beneden. Maar aan de voet van de Sinai staat een altaar. Dit is het bloed des verbonds. Dat wil zeggen: De wet staat bovenaan en het Evangelie ligt aan de voet van de berg. Maar het is er.

Dat is de bediening der letter, zegt Paulus. De bediening des Geestes is dat Christus de wet in haar eisen en vloeken meeneemt naar Golgotha. Hij wordt daar voor de wet terechtgesteld. Er is weer een bult, een berg, een heuvel. En dáár hangt het Evangelie bovenaan, omdat de wet vervuld is. Dat betekent dat wij in zo'n machtige bedeling leven in verhouding met het Oude Verbond! De apostel schreef daarom in de Hebreeënbrief, toen hij dat dwars door zijn ziel had heen gekregen, maar nooit kon begrijpen, hoewel hij maar al te zeer wist van de schuldige onmacht enzovoort, dat mensen 'op zo'n grote zaligheid geen acht geven'.

Jezus verwonderde Zich eens over het ongeloof. Misschien verwondert u zich daar helemaal niet over. U zegt: 'Dat zal allemaal wel waar zijn.' Maar als Jezus Zijn krachten uit Zijn handen, oren en voeten laat lopen en die krachten zo'n actieradius om Hem heen krijgen, dat de duivel op de loop wordt gestuurd, dan staat er in Markus 6:6 van Hem geschreven: 'En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof.' Hebben wij die verwondering ook wel eens te pakken gekregen? Dat we onder een bloeddruppende bediening van het Woord Gods ons ongeloof zagen als de grootste sta-in-de-weg? Dan weet God raad. Want Hij verwacht het niet van u, maar Hij wil wél dat u deelt in de verwondering.

In de eerste plaats verwondering over dat u er nog bent. In de tweede plaats over dat God er nog is. In de derde plaats daarover dat u het Evangelie welbewust verworpen hebt van uw jeugd aan. Wanneer die verwonderingen elkaar raken, gemeente, dan kan er plaats komen voor volgende verwonderingen. De verwondering daarover dat God zo'n mens nog genadig wil zijn. Dáár is het de Heere om te doen. Hij zet de prediking van die diepe val in het raam van het Verbond, waarin Zijn heilige eisen blijven staan, maar waarin Hij tegelijkertijd beloften naast deze eisen legt. In die beloften is alles opgevangen wat Hij eist, opdat wij niet de moed verliezen zouden in deze tomeloze ellende, in deze afgrondelijke kuil, in deze schuldige onmacht, in deze gebondenheid, in deze slavernij. En in nog veel meer. Hij wil dat we de klokkentonen van het Evangelie zouden horen als Zijn eisen de oordeelsklok en de doodsklok over ons leven luiden en ons uitluiden uit Zijn Koninkrijk. Hij wil dat die klokkentonen van het Evangelie ons hoop zouden geven, wanneer wij ons voor Hem buigen en het helemaal met Hem eens worden. Want God is pure liefde. Maar toch kan Hij verschillende gedaanten aannemen. Niet nu eens zó en dan eens ánders, maar wel zo dat Hij in een bepaalde tijd van ons leven een toornig en strak gezicht tegen ons trekt, ons tegen de grond slaat. Het kan ook zijn dat Zijn gezicht een en al vriendelijkheid is en Hij ons opraapt en meeneemt. Wie van de kinderen Gods weet niet van het beven der ziel als er gezongen wordt, uit de machtige vijfentachtigste psalm: 'Doe Uw toorn teniet', want God is een God Die toornt tegen de zonde. Ook tegen de overgebleven zonden in het leven van Zijn Kerk. Die zonden neemt de Heere God, met eerbied gesproken, nooit. Maar ... Zijn toorn wendt zich naar Zijn liefde. Waar een mens onder God valt. Waar een mens God rechtvaardigt. Waar de Heilige Geest de ogen opent voor het Goddelijk recht in het centrum waarvan de Christus Gods staat. Die Christus Die u ook nu wordt gepredikt. Dáár gebeurt dat.

Nee, God doet de mens geen onrecht, maar we kunnen de vraag beter omkeren. Doen wij God niet elke dag onrecht doordat wij niet doen wat Hij van ons vraagt; doordat wij Hem niet geloven, vast en zeker met onze hele ziel, op Zijn Eigen Woord? Wat is dat aangrijpend! Laten we dat meenemen en overdenken in onze huizen en gezinnen. Hoeveel verdriet doen wij de Heere elke dag tegenover Zijn geopenbaarde liefde! En wie in de knoop zit, in de snijpunten van het leven en in de onmogelijkheid, die mag bedenken dat wat onmogelijk is bij de mensen, mogelijk is bij God.

Want het Evangelie blijft van Zijn kant komen. Niemand heeft dat dieper doorleefd in het Oude Verbond, dan de dichter van de veertigste Psalm, die als de ervaring, als de geloofsomgang en de geloofsbevinding van heel de Kerk zingt: 'Ik heb de HEERE lang verwacht; en Hij heeft Zich tot mij geneigd' (vs. 2).

Amen.